

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Lokalnego Dzierżoniowa na lata 2014-2020

W celu wytyczenia kierunków rozwoju miasta na lata 2014-2020:

- ✓ **opracowane zostały następujące dokumenty:**
  - diagnoza najważniejszych obszarów funkcjonalnych (na podstawie danych statystycznych),
  - diagnoza oparta na badaniach ankietowych przeprowadzonych w czterech różnych segmentach życia społecznego – mieszkańcy miasta (422 osoby), przedsiębiorcy (48 podmiotów), NGO (32 organizacje), pracownicy urzędu i jednostek gminnych (203 osoby).
  - raport z ewaluacji Strategii ZRL za lata 2009-2012,
- ✓ **zaangażowane były różne gremia w celu:**
  - dokonania analizy SWOT,
  - sformułowania drzew problemów,
  - określenia misji, wizji i scenariuszy rozwojowych,
  - sformułowania celów strategicznych i celów operacyjnych,
- ✓ **określona została zbieżność Strategii z zewnętrznymi i wewnętrznymi opracowaniami strategicznymi,**
- ✓ **ustalono mierniki realizacji celów strategicznych.**

Z danych statystycznych wypływają następujące wnioski:

- **Liczba mieszkańców** systematycznie maleje.
  - W 2004 roku było 36100 osób, a w 2012 roku 33727 (zmniejszenie o 2373 osoby).
  - Notuje się ujemny przyrost naturalny.
  - Odnotowuje się przewagę liczebną kobiet nad mężczyznami i rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym, a spada liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Poprawia się wskaźnik migracji wewnętrznych z poziomu -182 w 2004 roku do -37 w 2012 roku.
  - Wskaźnik migracji zagranicznych utrzymuje się na podobnym poziomie.

- **Lokalny rynek pracy** oraz liczba osób pozostających bez pracy - jest jednym z ważniejszych zagadnień społeczno-gospodarczych. Chociaż wzrosła liczba zatrudnionych z 7388 do 8883 i spadła liczba bezrobotnych z 3882 do 2086, to ogólna sytuacja w powiecie dzierżoniowskim nie poprawia się. Bezrobocie w maju 2013 roku wyniosło 20,6% w stosunku do 13,6% w skali kraju.

➤ **Zasoby mieszkaniowe i gospodarka komunalna**

Obserwujemy pozytywne zmiany w obszarze liczby oddanych mieszkań do użytkowania. Notujemy bardzo wysoki wskaźnik mieszkań posiadających dostęp do sieci wodociągowej, kanalizacji, gazu. Nieznacznie spadło zużycie wody przez gospodarstwa domowe z 32,2 m³ w 2004 r. do 30m³ w 2011 roku.

➤ **Edukacja i ochrona zdrowia**

Wyniki nauczania są powyżej średniej krajowej.

Wyraźnie poprawia się dostęp uczniów do komputera i jest to pozytywny sygnał w budowaniu społeczeństwa cyfrowego.

W obszarze służby zdrowia można stwierdzić pozytywne zmiany. Wzrosła liczba zakładów opieki zdrowotnej z 10 w 2004 r. do 26 w 2012 r. oraz praktyk lekarskich. W analizowanym okresie znacząco wzrosła liczba udzielonych porad lekarskich z blisko 112 tys. do 161 tys.

➤ **Turystyka, rekreacja i kultura**

Maleje liczba miejsc noclegowych i liczba osób korzystających z noclegów. Spada liczba czytelników bibliotek w ujęciu ogółem, jak i czytelników na 1000 mieszkańców (spadek z 294 do 230, 2004-2012r.).

Należy jednak zauważyć wzrost wypożyczeń na jednego czytelnika.

➤ **Sfera gospodarcza, dochody i wydatki budżetowe**

Zmniejszyła się liczba podmiotów gospodarczych z 4534 w 2004 r. do 4234 w 2012 roku. Najwięcej podmiotów było w 2008 r. (4545). Jednak liczba podmiotów w rejestrze REGON jest najwyższa w Dzierżoniowie spośród gmin powiatu i zajmujemy wysoką 14 pozycję w województwie.

Dochody ogółem wzrosły dwukrotnie z 49 mln w 2004 r. do 101 mln w 2012 r. Rosną też wydatki budżetowe.

Raport z badań ankietowych

- wszystkie badane grupy potwierdziły, że zależy im na rozwoju miasta,
- blisko 80% respondentów, we wszystkich grupach, potwierdza, że miasto w ostatnich latach rozwinęło się,
- spośród trzech pytań dotyczących: czystości i porządku, walorów turystycznych i stanu środowiska naturalnego - wszystkie badane grupy najwyżej oceniły – stan środowiska naturalnego,
- w obszarze gospodarki - najlepiej została oceniona, również przez wszystkie badane grupy, możliwość robienia zakupów i korzystania z potrzebnych usług,
- w pytaniu dotyczącym infrastruktury technicznej (internet, zasoby mieszkaniowe, funkcjonowanie komunikacji miejskiej, jakość dróg i chodników) - mieszkańcy najwyżej ocenili komunikację miejską, pozostałe grupy – dostęp do internetu,
- w obszarze infrastruktury społecznej - najwyżej oceniono możliwość kształcenia dzieci i młodzieży oraz dostęp do usług publicznych,

- w obszarze funkcjonalnym – zarządzanie miastem (funkcjonowanie urzędu miasta i działania władz miasta) odnotowano bardzo wysoką ocenę we wszystkich badanych grupach,
- z zaproponowanych 11 silnych stron miasta - mieszkańcy wskazali na: ofertę kulturalno-rozrywkową, przedsiębiorcy na bezpieczeństwo publiczne, NGO i pracownicy samorządowi na ofertę sportowo-rekreacyjną,
- z zaproponowanych 11 słabych stron miasta badane grupy wskazały: mieszkańcy - komunikacja miejska i wskaźnik bezrobocia, przedsiębiorcy - wskaźnik bezrobocia i szanse na rozwój zawodowy, NGO - wskaźnik bezrobocia i jakość dróg, pracownicy samorządowi - wskaźnik bezrobocia i szanse na rozwój zawodowy,
- na pytania dotyczące znajomości obecnej Strategii i metod jej komunikowania – odpowiedzi wskazują na konieczność prowadzenia aktywnej kampanii promocyjnej,
- 49% mieszkańców wskazało, że nie angażuje się w życie miasta,

- w ramach prowadzonych badań ankietowych skierowana była prośba, do wszystkich grup objętych badaniem, o wskazanie działań, które przyczynią się do rozwoju miasta:
  - w 2009 roku: budowa parkingów i modernizacja dróg miejskich, nowe miejsca pracy, obniżanie bezrobocia, budowa mieszkań komunalnych i społecznych ,
  - w 2013 roku: tworzenie nowych miejsc pracy, przeciwdziałanie bezrobociu, poprawa infrastruktury drogowej, poprawa jakości komunikacji miejskiej, wspieranie sektora MŚP,
- na pytanie dotyczące zadowolenia z zamieszkiwania w Dzierżoniowie - 50% odpowiedzi było pozytywnych, a negatywnych zaledwie 12%,
- 41% przedsiębiorców uznaje nasze miasto za przyjazne inwestorom, a tylko 12% ma przeciwne zdanie,
- 50% pracowników samorządowych poleciliby Dzierżoniów jako miejsce do życia,
- w przeprowadzonych badaniach ankietowych:
  - większość stanowiły kobiety,
  - ponad 82% respondentów z grupy mieszkańców to osoby do 65 roku życia,
  - w grupie pracowników osoby poniżej 65 roku życia stanowiły 100% ankietowanych,

Wnioski z monitoringu Strategii za okres 2009-2012

W odniesieniu do celu strategicznego - Wspieranie przedsiębiorczości i gospodarki lokalnej – efekty można ocenić pozytywnie:

- w wyniku stosowania programów pomocowych oraz funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu liczba miejsc pracy nowych i utrzymanych wzrosła ze 134 w 2009 r. do 215 w 2012 roku,
- satysfakcja przedsiębiorców ze współpracy z urzędem miasta i z warunków funkcjonowania jest bardzo wysoka i wynosi powyżej 90%,
- co roku zwiększa się poziom nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez inwestorów w Podstrefie Dzierżoniów (z 585 mln w 2009 r. do 658 mln zł w 2012 r.),
- wzrosła liczba miejsc pracy w Podstrefie Dzierżoniów (z 1795 do 1947 osób),
- obszar Podstrefy w tym okresie został poszerzony z 80,48 ha do 114,65 ha.

W odniesieniu do celu strategicznego - Tworzenie miasta przyjaznego:

- satysfakcja mieszkańców z jakości dróg, parkingów i funkcjonowania transportu publicznego wynosi w granicach 60% i nie ulega gwałtownym zmianom,
- spada zużycie czynników energetycznych w jednostkach komunalnych ,
- zauważa się spadek emisji CO₂ do atmosfery z 4234 ton/rok do 3914 ton/rok,
- wyniki potwierdzają coraz lepszą pracę spółki zarządzającej gminnym zasobem mieszkaniowym,
- uzyskujemy, w całym badanym okresie, wyższe wyniki nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjach niż średnia krajowa,
- utrzymuje się odsetek osób korzystających z pomocy społecznej,
- odnotować należy bardzo wysokie wyniki satysfakcji mieszkańców z pracy instytucji gminnych w obszarze kultury, sportu, administracji,
- spada udział środków własnych organizacji pozarządowych na realizację zadań publicznych,
- wzrasta poziom wykształcenia pracowników urzędu a wyniki dotyczące najważniejszych obszarów są utrzymywane na wysokim poziomie.

W odniesieniu do celu strategicznego - Tworzenie warunków do rozwoju sportu, rekreacji i turystyki aktywnej:

- należy pozytywnie ocenić wyniki satysfakcji mieszkańców z pracy OSIR,
- wzrasta aktywność sportowa mieszkańców w zajęciach organizowanych przez NGO,

Ponadto:

- na uwagę zasługują stabilne i wysokie wskaźniki dotyczące dochodów i wydatków budżetowych, nadwyżki operacyjnej, wydatków inwestycyjnych,
- dochód na mieszkańca ma trend pozytywny rosnący (w 2009 r. wyniósł 2377 zł, natomiast w 2012 r. - 3008 zł),
- urząd posiada dobre wyniki w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

Podsumowanie

Obowiązująca dotychczas Strategia zrównoważonego rozwoju opierała na czterech filarach: przedsiębiorczości, rozwoju społecznym, środowisku i zarządzaniu. Wyznaczone cele wynikały z przyjętego modelu rozwoju i charakteru naszej gminy, uzyskanych wyników badań ankietowych, wyników statystycznych i wyników realizowanych procesów.

Strategia na lata 2014- 2020

Z przedstawionych wcześniej spostrzeżeń można sformułować wnioski, które były bardzo istotne przy formułowaniu celów w Strategii na lata 2014- 2020:

- cel strategiczny horyzontalny - podnoszenie jakości życia mieszkańców jest osiąganym, co potwierdzają wyniki badań mieszkańców w pytaniach ankietowych,
- największym oczekiwaniem nadal są działania w obszarze tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju przedsiębiorczości, poprawy standardu dróg.

Analiza SWOT pokazała:

- atuty wewnętrzne naszej gminy, które należy wzmacniać,
- słabe strony, które są konsekwencją ograniczeń zasobów, położenia; należy je rozpoznawać i ograniczać,
- szanse, które musimy wykorzystywać,
- zagrożenia, których unikać.

Świadomość własnych atutów i słabości ma podstawowe znaczenie w opracowaniu realistycznej Strategii.

Wnioski z analizy SWOT:

- miasto jest predestynowane do rozwoju opartego na przedsiębiorczości i rozwiniętych MŚP, potwierdzają to także wyniki badań ankietowych – atut ten należy wzmacniać,
- należy zwrócić uwagę na rozwój turystyki, szczególnie w powiązaniu z silnymi NGO, może to być jedną z silnych stron miasta,
- wśród słabości najważniejszą jest likwidowanie bezrobocia, co jest silnie potwierdzonym oczekiwaniem w badaniach ankietowych, inne słabości to: migracja mieszkańców, problemy z odpowiednim standardem infrastruktury technicznej (drogi, parkingi, komunikacja publiczna),
- wśród szans - możliwość pozyskania funduszy zewnętrznych, rozwój oparty na partnerstwie jst Ziemi Dzierżoniowskiej, rozwój turystyki weekendowej, mobilność zawodowa społeczeństwa. Wykorzystanie szans będzie w dużej mierze zależęć od zaangażowania osób i instytucji odpowiedzialnych za rozwój lokalny,
- wśród potencjalnych zagrożeń wymienić należy: proces starzenia się społeczeństwa, potencjalne kryzysy gospodarcze, niestabilne przepisy prawa, wysokie bezrobocie w regionie, utrudnienia w dostępie do służby zdrowia.

Drzewa problemów:

W wyniku pogłębionych warsztatów strategicznych i dyskusji moderowanej, wybranych zostało pięć kluczowych problemów:

- wysokie bezrobocie,
- brak wystarczających środków na budowę, utrzymanie i modernizację obiektów infrastruktury społecznej, technicznej i budynków mieszkalnych,
- malejąca liczba ludności,
- niewystarczający rozwój przedsiębiorczości,
- niewystarczający poziom partnerstwa (w różnych obszarach).

Do każdego z wymienionych problemów określone zostały przyczyny i skutki jakie problem implikuje.

Sama diagnoza problemów nie oznacza ich rozwiązania, ale odnosi się do wyzwań na przyszłość.

Misja, wizja i scenariusze rozwojowe miasta

Misja Dzierżoniowa:

**„Podnoszenie jakości życia mieszkańców
z wykorzystaniem potencjału przedsiębiorczości oraz partnerstwa”**

Wizja Dzierżoniowa:

**„Dzierżoniów miastem przedsiębiorczości, kreatywności
oraz wysokiej jakości życia”**

Na podstawie analiz, wyników, SWOT, drzew problemów, misji i wizji sformułowano **trzy scenariusze rozwojowe** dla miasta:

- 1. Miasto przedsiębiorczości** – będzie to kontynuacja dotychczasowej ścieżki rozwoju i minimalizowanie wysokiego poziomu bezrobocia. Jednocześnie konieczne będzie stałe podnoszenie poziomu usług publicznych, koordynowanie i inicjowanie projektów w różnych obszarach. Postrzeganie miasta jako ośrodka przedsiębiorczości wpłynie na wzmocnienie marki i ułatwi promocję.
- 1. Miasto turystyczne** – wzmacnianie rozwoju infrastruktury turystycznej oraz rozwój promocji miasta w tym obszarze, jako potencjału miasta postrzeganego przez wszystkie grupy mieszkańców w kontekście dostrzeganych zmian w otoczeniu.
- 1. Miasto kreatywnego kapitału ludzkiego** (kreatywnego społeczeństwa) – wspieranie NGO, edukacja, profilaktyka, włączenie społeczne, kultura.

Kluczowe cele dla Dzierżoniowa

CEL STRATEGICZNY HORYZONTALNY **Wzrost jakości życia społeczności Dzierżoniowa**

cele strategiczne:

1. Wspieranie sektora małych i średnich przedsiębiorstw
(+ 5 celów operacyjnych)
2. Rozwój kreatywnego kapitału ludzkiego (edukacja, profilaktyka, włączenie społeczne, zatrudnienie).
(+ 13 celów operacyjnych)
3. Rozwój infrastruktury społecznej i poprawa bezpieczeństwa publicznego
(+ 7 celów operacyjnych)
4. Rozwój infrastruktury technicznej (w tym ekologicznej i transportowej)
(+ 6 celów operacyjnych)
5. Podnoszenie atrakcyjności turystycznej Dzierżoniowa
(+ 4 cele operacyjne)
6. Rozwój społeczeństwa cyfrowego, innowacyjności oraz gospodarki opartej na wiedzy
(+ 8 celów operacyjnych)
7. Wzmacnianie marki Dzierżoniowa
(+ 2 cele operacyjne)

Strategia na lata 2014- 2020

1. Stwierdza się znaczną zbieżność założeń Strategii z innymi opracowaniami strategicznymi – korzyści:
  - możliwość zawierania partnerstw i współpracy,
  - aplikowanie o środki zewnętrzne.
2. Dla monitoringu Strategii zespół ustalił 40 mierników i wskaźników, z zastrzeżeniem, że jest to zestaw wyjściowy i może ulegać zmianom.
3. Dla skutecznej realizacji wyznaczonych celów należy zweryfikować programy sektorowe, a następnie wyznaczyć odpowiednie zadania w rocznych budżetach.

Dziękuję za uwagę

**Wanda Ostrowska
Zastępca Burmistrza**

**Urząd Miasta w Dzierżoniowie
Rynek 1
58-200 Dzierżoniów
tel. 74 645 08 00**